

Bürokrasi-Siyaset İlişkileri
ve
Türkiye

Namık Kemal Öztürk

İçindekiler

Önsöz..... 11

Birinci Bölüm

Tarihsel Çerçeve ve Bürokrasi Teorileri13

I. Bürokrasinin Anlamı ve Tarihsel Gelişimi 13

A. Kavramın Anlamı..... 13

B. Devletin Gelişimi ve Bürokrasi 17

1. Antik Dönem (M. Ö. 5000'e kadar)..... 19

2. Kent Devletinden İmparatorluğa Geçiş..... 25

3. Feodalitenin Yükselişi 33

4. Mutlak Monarşiler: Bürokratik Devletin Doğuşu 36

5. Modern Devletin Ortaya Çıkışı..... 48

6. Ulus Devlet..... 53

7. Ulus Devletin Geleceği..... 63

8. Kamu Yönetiminin Geleceği: Reform ve Demokrasi 65

II. Bürokrasinin Farklı Anlamları 72

A. Bürokrasinin Olumsuz Anlamları..... 74

B. Rasyonel Örgüt..... 75

C. Kamu Yönetimi Anlamında Bürokrasi 77

D. Memurların Yönetimi..... 78

E. Geniş Ölçekli Organizasyon (Bürokratizasyon)..... 80

F. Uzmanlaşmış Yapı..... 83

III. Weberyen Bürokrasi Kavramı ve Otorite 85

A. Rasyonel Bürokrasi..... 86

B. Güç ve Otorite..... 90

IV. Bürokrasi ve Elit Kuramları.....	94
A. Güç Bloğu Modeli.....	94
B. Kamu Tercih Yaklaşımı	96
C. Elit Kuramları.....	98
1. Klasik Elit Kuramları	98
a. Michels'in Teorisi: Oligarşinin Tunç Kanunu.....	99
b. Mosca ve Yönetici Sınıf.....	102
c. Pareto: Yönetici Elit	103
2. Modern Elit Kuramları	105
D. Parkinson Kanunu ve Peter Prensipleri.....	108
E. Warren Bennis: Bürokrasinin Sonu	109
V. Teknokrasi Kuramı	110
A. Teknokrasi Ortaya Çıkışı.....	111
B. Teknokrasi ve Demokrasi	112
C. Tekno Demokrasi	117

İkinci Bölüm

Bürokrasi ve Siyasi İktidar İlişkileri.....	121
I. Bürokrasi ve Siyaset: Güç Paylaşımı	121
A. Bürokrat İmajı	127
B. Bürokrasinin İktidar Kaynakları	131
1. Bilgi ve Uzmanlık	134
2. Karar Alma Gücü	135
3. Kurum İdeolojisi	137
4. Politik Destekler	139
5. Apolitik Karar Alımı	140
6. Kararların Uygulanması.....	141
7. Planlama ve Bütçe Yapımı.....	143
8. Danışma Kurulları.....	144
9. Daimi ve İstikrarlı Statü.....	145
C. Siyasetçilerin İktidar Kaynakları	145
1. Uzmanlaşmış Bütçe Kurumları	146
2. Alternatif Bürokrasiler: Organizasyonel Farklılaşım.....	147
3. Kamu İşletmeciliği.....	149
4. Müşteri Odaklı Devlet	150
5. Personel Kontrolü	151

6. Siyasi Parti.....	152
7. Siyasal Meşruiyet.....	154
II. Hükümet Sistemleri ve Bürokrasinin Gücü.....	154
A. Başkanlık Sisteminde Bürokrasi	155
B. Parlamenter Sistemlerde Bürokrasi	163

Üçüncü Bölüm

İdeoloji –Devlet- Bürokrasi	165
I. Siyasal İdeolojiler ve Bürokrasi.....	165
A. Bürokrasi Ve Liberal Demokrasi	165
1. Liberalizm ve Devlet.....	169
2. Liberalizmin Bürokrasiye Bakışı.....	174
3. Bürokrasi ve Kapitalizm	175
B. Bürokrasi ve Sosyalizm	178
1. Hegel’in Devlet Anlayışı	179
2. Marx’ın Bürokrasiye Bakışı.....	180
3. Lenin’in Bürokrasi Hakkındaki Görüşleri	183
4. Rizzi’nin Görüşü	185
5. Djilas’ın Bürokrasiye Bakışı	186
C. Genel Bir Değerlendirme.....	187
II. Otoriter ve Totaliter Devletlerde Bürokrasi	188
A. Totaliter Devletlerde Bürokrasi.....	189
B. Otoriter Devletlerde Bürokrasi	191
III. Gelişmiş ve Azgelişmiş Ülke Bürokrasileri	192
A. Gelişmiş Ülke Bürokrasileri	192
B. Gelişmekte Olan Ülke Bürokrasileri	198

Dördüncü Bölüm

Bürokrasi – Demokrasi İlişkileri	205
I. Bürokrasi ve Demokrasi Gerilimi	205
II. Bürokratik Sorumluluk	213
A. Yasal /Biçimsel Sorumluluk Yaklaşımı	217
B. Çoğulcu ve Katılımcı Yaklaşımlar	220
III. Kamu Yönetiminde Hesap Verebilirlik.....	220
IV. Hesap Verebilirlik Araçları.....	229
A. Örgütsel Araçlar	232

1. Açıklık.....	232
2. Disiplin	236
B. Piyasa Kontrolü	238
C. Baskı Grupları.....	240
D. Kamuoyunun Kontrolü.....	243
E. Siyasi Araçlar	244
F. Yürütme Araçları	249
1. Personel Ataması	250
2. Soruşturmalar	254
3. Temsili Bürokrasi ve Patronaj	255
G. Etik Norm ve Prosedürler	258
H. Yargısal Araçlar	260
I. Hesap Verebilirliği Sınırlayan Faktörler	263
1. Meslekler	264
2. Otonom ve Yarı Otonom Kurumlar	265
3. Özelleştirmeler.....	266
4. Sendikalar	267
5. Siyasal Yapı.....	268
V. Yönetişim.....	269
A. Yönetişimin Temel Unsurları.....	270
1. Katılım.....	271
2. Hesap Verilebilirlik – Sorumluluk.....	271
3. Dürüstlük (Hakkaniyet)	272
4. Şeffaflık	273
5. Desantralizasyon.....	273
B. Kurumsal Yapının Güçlendirilmesi	274
1. Eğitim ve Niteliğin Geliştirilmesi	274
2. Enformasyonun Paylaşılması ve İşbirliği	275
3. Yolsuzluklarla Mücadele ve Etik.....	275

Beşinci Bölüm

Türkiye’de Bürokrasi Siyaset İlişkileri.....277

I. Bürokrasinin Temel Yapısı	277
II. Osmanlı’dan Cumhuriyete Bürokrasinin Gücü	278
A. Sened-i İttifak.....	286
B. Tanzimattan Cumhuriyete (1839-1923).....	289

1. Tanzimat Fermanı	290
2. Islahat Fermanı	293
3. Meşrutiyet Dönemi	297
4. İttihat ve Terakki Dönemi	301
III. Cumhuriyetin Kurulmasından – 1950'ye	306
IV. 1950'den 2002'ye Bürokrasi Siyaset İlişkileri	316
A. 1950-60 DP Dönemi	317
B. 1960-80 Darbeler Dönemi	324
C. 1980'li Yıllardan Post Modern Darbeye	333
D. Post-Modern Darbeden Ak Parti İktidarına	340
V. 2003'den Günümüze Bürokrasi Siyaset İlişkileri	343
Sonuç ve Öneriler	355
Kaynaklar	367

Önsöz

Demokratik kurum ve değerlerde sağlanan önemli gelişmelere rağmen devletin icra aracı konumundaki bürokrasinin demokrasi üzerindeki olumsuz etkileri güncelliğini korumaya devam etmektedir. Antik dönemde devlet, vergi toplama ve su kanallarının idaresi aracılığıyla kontrol ederdi. Oysa günümüzde devletin vatandaşla olan ilişkisi bir hayli gelişmiş ve yaygınlaşmış ağlar üzerinden sağlanmaktadır. Doğumdan ölüme kadar yaşamın her alanı bu ağlar tarafından çevrilmiştir. Otoyol ağları, hava yolu, tren yolları, finans ağları, banka sistemi, medya ağları, internet ağları, kamera ağları, sağlık ağları, güvenlik ağları, eğitim ağları, sanal ağlar gibi çok sayıda yönetsel ağ artık günümüz insanını kuşatmış durumdadır. Ağların böylesine yaygınlaşması birey açısından özgürlük kaybı ve sıkışmışlık duygusuna yol açmaktadır.

Bu çalışmanın üzerinde odaklaştığı sorun bu ağlardan insanlığın kurtarılması değil, bu ağların demokratik kontrolünün sağlanıp sağlanamayacağıdır. Bu nedenle sonuç bölümünden de yararlanılarak bürokrasinin gücünü azaltabilmenin yolları ortaya konmaya çalışılmıştır. Bu husus siyasal rejimi ve siyasal sistemi ne olursa olsun başta gelişmekte olan ülkeler olmak üzere bütün ülkelerde görülen demokrasinin asli bir ikilemidir. Devletin rolü azaltılarak ihmal edilebilir bir boyuta indirildiğinde bu sorun kendiliğinden çözülür. Ancak devletin rolünü bu boyutlara indirmek aynı zamanda düzensizlik ve kargaşaya evet demek anlamına gelir ve Hobbes'u haklı çıkarır. Oysa Locke'un öngördüğü gibi hem devletin devamını sağlamak hem de özgürlükleri koruyup bürokratik aygıtı demokratik sınırlar içinde tutmanın yollarını aramak gerekir.

Temel hak ve özgürlükler bir yandan devletin bürokratik cihazı tarafından yakın markaja alınırken öte yandan bu ağlar sayesinde bireyin her hareketi izlenmekte ve büyük bir mekanizmanın denetimine tabi tutulmaktadır. Böylesine yaygın bir kuşatma altında hak ve özgürlükleri gerektiği gibi kullanmak çok gerçekçi değildir. Devlet veya kamu otoriteleri her an özgürlükleri ortadan kaldıracabilecekleri gibi önemli sınırlamalara tabi tutacakları imkânlarla da sahiptirler. Teknolojik gelişme, demokrasi bakımından bazı olanaklar getirirse bile onun kötüye kullanımı hem demokrasiyi hem de özgürlükleri olumsuz yönde etkileme potansiyeline sahiptir. Böyle bir ortamda hem özgürlüklerimizi koruma hem de demokratik değerleri güçlendirme adına bürokratik mekanizmanın gücünün denetlenmesi üzerinde durmak önemlidir. Çünkü ancak böylelikle etrafımızı kuşatan bütün bu ağların etkisi azaltılabilir ve insan yaşamı için en azından bazı pencereler açılabilir.

Bu eser 14 yıl önce yazdığımız “Bürokrasinin Gücü ve Siyaset” adlı çalışmayı güncellemek isteğinden doğdu. Kitabı güncellemeye başlayınca, kitaptaki konuları da kapsayan ve günümüzde gittikçe daha çok ihtiyaç duyulan demokratik değerleri ön plana çıkarma düşüncesiyle yeni ve kapsamlı bir kitap yazmanın daha iyi olacağını düşündüm. Dolayısıyla bu kitaptaki bilgileri de içeren daha kapsamlı ve kullanışlı bir kitap ortaya çıkacaktı. Ayrıca bürokrasi ve demokrasiyle ilgili yazdığım çok sayıda makale ve kitap bölümünü bu eserde bir araya getirip özetleyerek kullanabilecektim. Böylece kitaptaki konuları güncellemiş, yeni gelişmelere yer vermiş ve demokratikleştirmeye yönelik gelişmeleri daha ayrıntılı olarak incelemiş olacaktım. Nitekim öyle de oldu. Kitap, yazılmaya başlandıktan bir yıl sonra, kapsam ve boyutuyla farklı bir eser olarak “Bürokrasi –Siyaset ve Türkiye ” adıyla ortaya çıktı.

Kitabın yazılmasında yardımlarını esirgemeyen araştırma görevlisi Kutay Gökdeniz ile Çiğdem Pank’a özellikle teşekkür ediyorum. Ayrıca kitabın yenilenmesi konusundaki teşviklerinden dolayı Ünal Sevindik’e teşekkür borçluyum. Kitabın siyaset, demokrasi ve bürokrasi ile ilgilenen tüm okuyuculara faydalı olmasını diliyorum.

Namık Kemal Öztürk
Kötekli-Muşla

Birinci Bölüm

Tarihsel Çerçeve ve Bürokrasi Teorileri

I. Bürokrasinin Anlamı ve Tarihsel Gelişimi

A. Kavramın Anlamı

Bürokrasi kavramı anlamının net olmaması, yapmacık ve suni olması gibi nedenlerden dolayı yoğun tartışmalara konu olmaktadır. Bu bakımdan kavramın ilk kez nerede ve nasıl ortaya çıktığı konusunda bir uzlaşmanın varlığından söz etmek doğru olmaz. Morstein Marx, onun Latin kökenli Fransızca kötü şöhrete sahip kavramlardan biri olduğunu söylemektedir. Morstein Marx, bu kavramın “bureaucratie” şeklinde 18. yüzyılda hükümet faaliyetlerini yürüten birimleri ifade etmek için ilk kez bir Fransız Ticaret Bakanı'nca kullanıldığını belirtmektedir¹. Nitekim kavramın ilk olarak 1745 yılında Fransız fizyokrat ve dönemin ticaret bakanı Vincent de Gournay tarafından kullanıldığı hususunda görüş birliği vardır. Kelimenin Latince ofis ve memurlar anlamındaki “Burrus” kökü ile güç anlamındaki “Cratie” ekinin birleşiminden meydana geldiği ve çalışanların önemli yetkilere sahip oldukları bir yönetimi ifade ettiği söylenmektedir.²

¹ Ferrel Heady, (2001), *Public Administration: A Comparative Perspective*, Sixth Edition, Marcell Dekker Inc, s.71.

² Burhan Aykaç, (1997), *Kamu Bürokrasisi ve Türk Kamu Personel Yönetiminde Bürokratik Eğilimler*, Ankara, s.15; Muharrem Sevil, (1999), *Türkiye’de Modernleşme ve Modernleştiriciler*, Vadi Yayınları, Ankara, s.81; Bilal Eryılmaz, (2010), *Bürokrasi ve Siyaset*, Alfa Yayınları, İstanbul, s.5-6; Heady, 2001, s.71; Alfred Sauvy, *Bürolar ve Bürokrasi*, (1975), Çev. Yıldızhan Yayla, Gelişim Yayınları, İstanbul, s.5; Mehmet Akif Terzi, (2012), *Türk Devlet Geleneğinde Bürokrasi ve Memur*, Kamu Sen Yayını, Sistem Ofset, Ankara, s.13.

Ardından kavram Almancaya “bureaucratie”, İtalyancaya “buracracia”, İngilizceye “bureaucacy” şeklinde geçmiş ve diğer dillere yayılmıştır³.

Eski Fransızcada “la bure” terimi koyu renk kumaş anlamına gelmektedir. Kavramın etimolojik kökeni de bu anlamıyla uyum içindedir. Zira kamu hizmetini görmekle mükellef olan memurlar o dönemde siyah bir bezle örtülü masanın arkasında oturmaktaydılar. Bu nedenle “büro” terimi önceleri devlet işlerinin yapıldığı masalar anlamında, ilerleyen yıllarda ise bu masaların bulunduğu daireler anlamında kullanılmıştır⁴.

18. yüzyılda bürokrasi kavramı, devlet gücünü kendi yararlarına kullanan memurlar topluluğunu ifade etmektedir. Nitekim Fransız Akademisi’nin yayınladığı sözlüğün 1798 tarihli ekinde “Güç, hükümet dairelerindeki müdürlerin ve diğer iş görenlerin sahip olduğu etkilime erki” şeklinde ifade edilmektedir⁵. Akademik bir çalışma konusu olarak bürokrasi kavramı Alman sosyal bilimci Max Weber’le birlikte anılır. Onun bürokrasi üzerine yazıları daha sonraki araştırma ve incelemelerde etkili olmuştur⁶. Weber, bürokrasinin teknik yeteneği, istikrarı, uzmanlığı, disiplini, her türden yönetsel görevi yapabilmesi gibi özelliklerinden dolayı insanın kontrol edilmesinde en rasyonel araç olduğunu söylemektedir⁷. Ondan sonra birçok sosyal bilimci bürokrasi kavramını geniş ölçekli karmaşık organizasyonları ifade etmek için kullanmıştır.

Weber modern yönetimin mutlaka uzmanlaşmaya gitmesi gerektiğinin üzerinde durur. Ona göre bu nitelik unsuru o kadar önemlidir ki profesyonel olarak eğitilmiş bürokrasi olmadan modern devletin kuvvet kullanabilmesi mümkün değildir. Bürokrasinin vazgeçilemez niteliği onun otonomlaşmasına katkı yaparken, profesyonelleşme onu ikincil konuma getirmektedir. Çünkü rekabet içinde bir ekonominin çalışabilmesi, tamamen tarafsız işleyen bürokrasiye gereksinim duyar. Bürokra-

³ Heady, 2001, s.71; Eryılmaz, 2010, s.6; Atila Baransel, (1993), Çağdaş Yönetim Düşüncesinin Evrimi, İkinci Baskı, İstanbul Üniv. Yayın No: 3295, s.165; Nermin Abadan, (1959), Bürokrasi, Ankara Üniv. Siyasal Bilgiler Fakültesi Yayınları, No.92-74, Ajans Türk Matbaası, Ankara, s.7-8; Ferrel Heady, (1996), Public Administration: A Comparative Perspective, Fifth Edition, Marcell Dekker Inc., s. 73.

⁴ Abadan (1959), s.8; Terzi, 2012, s.13-14.

⁵ Heper, (1983), “Bürokrasi”, Cumhuriyet Dönemi Türkiye Ansiklopedisi, C.2, İletişim Yayınları, İstanbul, s.290’ dan aktaran Sevil, 1999, s.81

⁶ Heady, 2001, s.71.

⁷ Henry Jacoby, (1973), The Bureaucratization of the World, University of California Press, London s.149.

sinin tarafsız olması ise onun siyasi üstlerine karşı bir araç konumunda bulunmasını gerektirir⁸.

Weber, tasvir ettiği devlet şeklini daha önce Avrupa’da görülen “patrimonyal” yönetimin tezadı şeklinde “bürokratik” olarak nitelendirmektedir. Weber’in bürokrasinin özellikleri: (1)Yetki ve görevlerin belirli olması,(2)Sistematik olarak düzenlenmiş yetki ve görev hiyerarşisi, (3) Tayin, atama ve yükseltmelerin sözleşmeye dayandırılması, (4) Teknik eğitim ve deneyime dayalı bir istihdam yapısı, (5) Yapılan iş karşılığında maaş alınması, (6) İş ve özel hayatın birbirinden ayrılması ve memurun işini yaparken kullandığı araçların kendi malı olmaması ve (7) İdari işlerin memurlarca tam zamanlı olarak yapılması, şeklinde sıralanabilir. Belirtilen bu özellikler topluca Batı Avrupa ulus-devlet bürokrasilerinin ortak özellikleri olarak kabul edilir⁹.

Fransızların itirazlarına rağmen kamu yönetimi disiplininin genellikle bir Amerikan icadı olduğu kabul edilir. Buradan hareketle Wilson’un da kamu yönetiminin normatif modelinin ilk teorisyeni olduğu söylenir. Wilson’un amacı “kamu yönetimi bilimini” savunmak ve politika ile yönetim arasındaki ayrılığı ortaya koymaktır. Ona göre devlet yönetimi (bürokrasi) siyasetten ayrı bir alan olarak düşünülmelidir. Bu gerçekleştirildiğinde bürokrasi kendisine verilen görevleri tarafsız bir şekilde yapacak, siyasal etkinin dışında kalacak ve doğrudan halka hizmet edebilecektir¹⁰. Wilson ile başlayan bu tartışma 20. yüzyılın başlarından itibaren kamu yönetimi ve siyaset bilimi literatürüne egemen olmuştur¹¹ ve önemi azalmasına rağmen günümüze kadar gelmiştir.

Wilson’dan sonra Frank Goodnow (1900), “Siyaset ve Yönetim” adlı kitabında Wilson’un ortaya attığı siyaset/yönetim ayrılığı üzerine görüşler ortaya koymuştur. Benzer görüşlerin kamu yönetiminin öncü yazarlardan Leonard White ve W. Willoughby tarafından paylaşıldığını belirtmek gerekir. Aslında Weber idare siyaset ayrılığını çok açık olarak kabul etmiştir. Ancak o, her sorunun ne denli teknik görülürse görülsün politik yönlerinin olduğunu ve çözümünün de politik neden-

⁸ Reinhard Bendix, (1945), “Bureaucracy and Problem of Power”, Public Administration Review, Vol. 5, No. 3, s.204-205.

⁹ Heady, 2001, s.184-185; Bendix, 1945, s.205-207.

¹⁰ Steven G. Koven, (1994), “The Bureaucracy-Democracy Conundrum: A Contemporary Inquiry into the Labyrinth”, Handbook of Bureaucracy, (Ed. Ali Farazmand), Marcel Dekker, s.82

¹¹ Turgay Ergün, (1997), “Postmodernizm ve Kamu Yönetimi”, AİD, TODAİE Yayını, C.30 (4), s.5.

Kaynaklar

- Abadan, Nermin (1959), *Bürokrasi*, Ankara Üniv. Siyasal Bilgiler Fakültesi Yayınları, No. 92-74, Ajans Türk Matbaası, Ankara.
- Ahmad, Feroz, (2014), *Modern Türkiyenin Oluşumu*, Kaynak Yayınları, 12. Basım, İstanbul,
- Ahmad, Feroz (1996) *Demokrasi Sürecinde Türkiye:1945-1980*, Hil Yayın, İstanbul.
- Akıllıoğlu, Tekin, (1990), “Yönetmelik Yargı ve Denetimin Etkinliği”, *Amme İdaresi Dergisi*, TODAİE Yayını, S. 23(1).
- Akıllıoğlu, Tekin, (2004), “Yönetim Hukukumuz ve Geleceği”, [www. idare. gen. tr/akillioğlu-yönetim. htm](http://www.idare.gen.tr/akillioğlu-yönetim.htm) s. 04, 09 11 2011
- Aksoy, Şinasi, (2012) “Yeni Sağ ve Devletin Değişimi”, *Türkiye’de Kamu Yönetimi*, (edits. Burhan Aykaç, Şenol Durgun, Hüseyin Yayman), 2. Basım, Nobel, Ankara.
- Alatlı, Alev, (2010), *Batı’ya Yön Veren Metinler IV, Kapadokya Meslek Yüksek Okulu Yayınları*.
- Alder, John (2002), *General Principles of Constitutional and Administrative Law*, Fourth Edition, Palgrave Macmillan, London.
- Alex, Carroll, (2009), *Constitutional and Administrative Law*, Pearson-Longman, London.
- Al-Habil ve Wasım I. (2011), “The Administrative Ethics Between Professionalism and Individual Conscience”, *Business and Management Review*, Vol. 1 (10).
- Ardanuç, Bülent ve Ergun, Turgay, (1980), “Siyasal Nitelikli Yüksek Yönetici Atamaları”, *Amme İdaresi Dergisi*, TODAİE Yayını, C. 13(2).
- Arslan, Ali, (2003), “Eşitsizliğin Teorik Temelleri: Elit Teorisi”, *Kocaeli Üniv. Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 6(2), s. 118.
- Ateş, Hamza, (2013), “Postmodern Toplum, Devlet ve Kamu Yönetimi”, *Kamu Yönetiminde Çağdaş Yaklaşımlar*, (Ed. A. Balcı, A. Nohutçu, N. K. Öztürk, B. Coşkun), 3. Baskı, Seçkin Yayınları, Ankara.
- Ateş, Turan, (2007), *Demokrasi, Siyasi Partiler ve Seçim*, Beta Yayınları, İstanbul.

- Atiyas, İ. ve Sayın, Ş. (2000), "Devletin Mali ve Performans Saydamlığı", Kamu Maliyesinde Saydamlık, Tesev, İstanbul.
- Aucoin, Peter, (1999) "Administrative Reform in Public Management: Paradigms, Principles, Paradoxes and Pendulums", Comparative Public Administration, ed. Moshe Maor ve Jan-Erik Lane, Ashgate, Aldershot.
- Avcı, Nazmi, (2000), Türkiye'de Modernleşme Açısından Din Kültür Siyaset:1839-1960, Pınar Yayınları, İstanbul.
- Avşar, Zakir, (?), Ombudsman, Hak İş Konfederasyonu Yayını, No. 38, Ankara.
- Aykaç, Burhan, (1997), Kamu Bürokrasisi ve Türk Kamu Personel Yönetiminde Bürokratik Eğilimler, Yök Matbaası, Ankara.
- Aykaç, Burhan, (2012), "Yönetimin İyileştirilmesi ve Örgütsel Değişim", Türkiye'de Kamu Yönetimi, (edits. Burhan Aykaç, Şenol Durgun, Hüseyin Yayman), 2. Basım, Nobel, Ankara.
- Balcı, Asım, (2013), "Kamu Yönetiminde Hesap Verebilirlik Anlayışı" Kamu Yönetiminde Çağdaş Yaklaşımlar, Ed. A. Balcı, A. Nohutçu, N. K. Öztürk, B. Coşkun, 3. Baskı, Seçkin Yayınları, Ankara.
- Ball, A. ve Peters, G. (2007), Çağdaş Siyaset ve Yönetim, 1. Basım, Yayın Odası, İstanbul.
- Baransel, Atilla, (1993), Çağdaş Yönetim Düşüncesinin Evrimi, İkinci Baskı, İstanbul Üniv. Yayın No: 3295.
- Barnett, Hilaire, (2002), Constitutional and Administrative Law, Fourth Edition, Cavendish Publishing, UK.
- Başaran, İsmail (2008), Kent ve Yerel Yönetim, Okutan Yayınları, İstanbul.
- Başgil, Ali Fuad, (2014), 27 Mayıs İhtilali ve Sebepleri, Kubbealtı Yayınları, İstanbul.
- Bayraktar, Gonca, (2012), "Yeni Sağ Düşüncesinin Kamu Yönetimindeki Yansıması Olarak Yeni Kamu Yönetimi Anlayışı", Türkiye'de Kamu Yönetimi, (edits. Burhan Aykaç, Şenol Durgun, Hüseyin Yayman), 2. Basım, Nobel, Ankara, ss. 595-606;
- Bendix, Reinhard, (1945), "Bureaucracy and Problem of Power", Public Administration Review, Vol. 5, No. 3 (Summer), s. 195. Bkz. <http://www.jstor.org/stable/973057> 30 12 2015.
- Bendix, Reinhard, (1950), "Socialism and the Theory of Bureaucracy", The Canadian Journal of Economics and Political Science, Vol. 16, No. 4 (Nov. , 1950), ss. 501-514, <http://www.jstor.org/stable/13785815> 12 2016
- Bolat, T. , Seymen, O. , Bolat, O. İ. , Erdem, B. (2014), Yönetim ve Organizasyon, Detay Yayıncılık, Ankara.
- Bozkurt, Veysel (2004), Sosyoloji, Alfa Aktüel, Bursa.

- Breton, A. ve Wintrobe, R. (1982), *The Logic of Bureaucratic Cunduct*, Cambridge University Press, Cambridge.
- Burke, John P. (1988), *Bureaucratic Responsibility*, John Hopkins University Press, London.
- Political Science Notes, "Bureaucracy: Definition Theory, Development And Contol", Exclusive Notes on Political Science, <http://www.politicalsciencenotes.com/uncategorized/bureaucracy-definition-theory-development-and-control/799>, s. 2, 13 01 2017 ("http://www.politicalsciencenotes.com/" şeklinde)
- Caiden, Gerald E. (1994), "Getting at the Essence of the Administrative State", *Handbook of Bureaucracy*, (Ed. Ali Farazmand), Marcel Dekker Inc. New York.
- Caiden, Gerald E. (1991), "What Really is Public Maladministration", *Public Administration Review*, Vol. 51, No. 6; <http://newdoc.nccu.edu.tw/teasylabus/110041265941/Caiden%20Bureaupathology.pdf>
- Caiden, Gerald. E. (1994) "Excessive Bureaucratization: The J-Curve Theory of Bureaucracy and Max Weber Through the Looking Glass", *Handbook of Bureaucracy*, (ed. Ali Farazmand), Marcel Dekker, New York.
- Camdessus, M. (1992), *IMF Survey*, 1992, December,14
- Christensen, T. (1999), "Bureaucratic Roles: Political Loyalty and Professional Autonomy", *Comparative Public Administration*, Vol:1, (Edit: Moshe Maor, Jan-Erik Lane), Ashgate Publishing, Aldershot.
- Cizre, Ümit, (2013), "Yeni Bir Siyaset Tarzı: Türk Silahlı Kuvvetleri, Toplum ve AK Parti", *Türkiye'de Demokrasi, İslam ve Laiklik*, (Der. Kuru ve Stepan), Bilgi Üniversitesi Yayınları, İstanbul, ss. 115-138.
- Crozier, Michel (1964), *Bureaucratic Phenomenon*, The University of Chicago Press, Chicago.
- Çevikbaş, Rafet, (2014), "Bürokrasi Kuramı ve Yönetimsel İşlevi", *Ekonomi ve Yönetim Araştırmaları Dergisi*, C. 3(2).
- Çevikbaş, Rafet, (2014), "Bürokrasi Kuramı ve Yönetimsel İşlevi", *Ekonomi ve Yönetim Araştırmaları Dergisi*, Cilt:3, Sayı:2, Aralık 2014.
- Dağı, İ. ve Polat, N. (1999), *Demokrasi ve İnsan Hakları El Kitabı*, Türk Demokrasi Vakfı Yayını, Ankara.
- Demir, Fatih, (2011), "Bürokrasi-Demokrasi İlişkisi ve Bürokratların Seçilmişlerce Kontrolü Sorunu", *Yönetim ve Ekonomi*, Celal Bayar Üniv. İİBF Dergisi, C. 18(2).
- Demir, Fatih, (2011a), "Bürokratik Kültür", *Süleyman Demirel Üniversitesi, İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, C. 16(2), ss. 153-178.
- Demirel, Ahmet (1995), *Birinci Meclis'te Muhalefet, İletişim Yayınları*, İkinci Baskı, İstanbul.

- Dereli, Esen, (1992), Nitelik ve İşlevleri Yönünden Kamu Bürokrasileri: Özellikle Gelişmekte Olan Ülkeler Açısından Karşılaştırmalı Bir İnceleme, Yayınlanmamış Doktora Tezi, İstanbul Üniv. Sosyal Bilimler Enstitüsü Kamu Yönetimi Anabilim Dalı, İstanbul.
- Dereli, Esen, "Toplumun Kültürel Değerlerinin İdari Performans Üzerindeki Etkileri", <http://dergipark.ulakbim.gov.tr/iuifm/article/viewFile/1023007712/1023007214>
- Doğan, Halit Murat, (2013), Türkiye’de Siyasal İktidar-Bürokrasi İlişkileri, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Atılım Üniv. Sos. Bil. Enst. Kamu Yönetimi ve Siyaset Bilimi Anabilim Dalı, Ankara.
- Donaldson, L. (1985), In Defence of Organisation Theory:A Reply to the Critics, Cambridge Univ. Press. , Cambridge.
- Dreyfus, Françoise, (2014), Bürokrasinin İcadı, İletişim Yayınları, İstanbul.
- Durgun, Şenol, (2012), "Türk Kamu Yönetiminde Bürokratik Siyaset", Türkiye’de Kamu Yönetimi, (Editörler: Burhan Aykaç, Şenol Durgun, Hüseyin Yayman), Nobel Yayınları, Ankara.
- Duverger, Maurice (1986), Seçimle Gelen Krallar, Çev. Necati Erkut, Kelebek Yayınları, İstanbul.
- Duverger, Maurice, (1974), Siyasal Partiler, İkinci Basım, Bilgi Yayınevi, Ankara.
- Duverger, Maurice, (1986), Batının İki Yüzü, Çev. Necati Erkut, Kelebek Yayınları, İstanbul, s. 31.
- Eken, Musa, (1988), "Kamu Yönetiminde Kötü Yönetim Olgusu", Türk İdare Dergisi, Yıl: 70, Sayı:419.
- Ekinci, Necdet, (1997), Türkiye’de Çok Partili Düzene Geçişte Dış Etkenler, Toplumsal Dönüşüm Yayınları, İstanbul
- Ellul, Jacques, (1967), The Political Illusion, Knopf/ Random Inc. , New York, 1967.
- Erdağ, Ramazan, (2009), "Yönetimde Gizlilik ve Devlet Sırrı Kavramı", Türk İdare Dergisi, Yıl:81, Sayı:463-464.
- Erdoğan, Mustafa, (2015), Anayasal Demokrasi, 12. Baskı, Siyasal Kitabevi, Ankara
- Erdoğan, Mustafa, (2016), Türkiye’de Anayasalar ve Siyaset, Hukuk Yayınları, 9. Baskı, Ankara.
- Ergun, T. (1991), "Yönetimin Yeniden Düzenlenmesi Gereksinimi ve Kamu Yönetimi Araştırma Projesi", Amme İdaresi Dergisi, TODAİE Yayını, C. 24(4).
- Ergun, Turgay, (1997), "Postmodernizm ve Kamu Yönetimi", Amme İdaresi Dergisi, C. 30(4).
- Ergun, Turgay, "Kamu Yöneticisinin Gözüyle Az Gelişmişliğin Ölçüsü Nedir",

http://www.todaie.edu.tr/resimler/ekler/ce2131b41582c7b_ek.pdf?dergi=Amme%20Idaresi%20Dergisi 25 10 2016.

- Erman, Kubilay, (2015), "Osmanlı Devleti Gerileme Döneminde Siyasi Yapı ve Modernleşme Atılımı", Türk Siyasal Hayatı I-II, (Edit. Betül Karagöz, Mehmet Tan), Lisans Yayıncılık, İstanbul.
- Eroğlu, Tuğba, (2010), Kamu Yönetiminde Performans, Çizgi Yayınları, Konya.
- Erozden, Ozan, (1997), Ulus-Devlet, Dost Kitabevi, Ankara.
- Gündoğan, Ertuğrul (2010), "Yönetişim: Kavram, Kuram ve Boyutlar", Yönetişim, (Edit. M. Akif Çukurçayır, H. Tuğba Eroğlu, Hülya Ekşi Uğuz), Çizgi Kitabevi, Konya, ss. 13-56.
- Kapucu, Naim ve Gündoğan, Ertuğrul, (2010), "Yönetişim, Ekonomik Kalkınma ve Demokrasi", Yönetişim, (Edit. M. Akif Çukurçayır, H. Tuğba Eroğlu, Hülya Ekşi Uğuz), Çizgi Kitabevi, Konya, ss. 553-584.
- Toprak, Zerrin, (2010), "E Yönetişim ve E-Demokrasi", Yönetişim, (Edit. M. Akif Çukurçayır, H. Tuğba Eroğlu, Hülya Ekşi Uğuz), Çizgi Kitabevi, Konya, ss. 73-106.
- Eryılmaz, B. ve Biricikoğlu, H. (2011), "Kamu Yönetiminden Hesap Verebilirlik ve Etik", İş Ahlakı Dergisi, İGİAD Yayını, Mayıs, Cilt: 4(7), ss. 19-45.
- Eryılmaz, Bilal, (1992), Tanzimat ve Yönetimde Modernleşme, İşaret Yayınları, Ankara.
- Eryılmaz, Bilal, (1993), "Kamu Bürokrasisinin Denetlenmesinde Yeni Gelişmeler", Amme İdaresi Dergisi, TODAİE Yayını, 26 (4).
- Eryılmaz, Bilal, (2010), Bürokrasi ve Siyaset, Alfa Yayınları, İstanbul.
- Eryılmaz, Bilal, (2011), Kamu Yönetimi, Okutman Yayıncılık, 4. Baskı, Ankara.
- Fedayi, Cemal, (2014), Siyaset Bilimi, Kadim Yayınları, 4. Baskı, Ankara.
- Findley, Carter V. (2014), Modern Türkiye Tarihi, Timaş Yayınları, İstanbul.
- Finer, Herman, (1931), The Theory and Practice of Modern Government, Vol. I, The Dial Press, New York, Bkz. [http://babel.hathitrust.org/cgi/pt?id=uc1.\\$b22002;view=1up;seq=11](http://babel.hathitrust.org/cgi/pt?id=uc1.$b22002;view=1up;seq=11) 24 12 2015.
- Friedrich, C. J. (1988), "The Unique Character of Totalitarian Society", The Sociology of Politics, Vol. 2, (ed. W. Outwait ve L. Martel), Edward Elgar Publishing, Cheltenham.
- Friedrich, C. J. (2014), Sınırlı Devlet, Çev. Mehmet Turhan, Liberte Yayınları, 2. Baskı, Ankara.
- Kurthan Fişek, (1972), "Yönetim ve Mizah", Amme İdaresi Dergisi, C. 5(2), TODAİE Yayını, Ankara.
- Galbraith, J. K. (1967), The New Industrial State, Houghton Mifflin, Boston.

- Gencay Şaylan, (1974), *Türkiye’de Kapitalizm Bürokrasi ve Siyasal İdeoloji*, TODAİE Yayını, Ankara.
- Genç, F. Neval, (2015), “Yeni Kamu Hizmeti: Vatandaş ve Kamu Yararı Temelinde Kamu Hizmetini Yeniden Düşünmek”, *Kamu Yönetiminde Paradigma Arayışları*, ss. 129-149.
- Giddens, Anthony, (1991), “Jurgen Habermas”, *Çağdaş Temel Kuramlar*, (Ed. Quentin Skinner), Çev. Ahmet Demirhan, Vadi/Toplum Yayınları, Ankara.
- Gore, Al, (1993), *Creating a Governments that Works Better and Costs Less*, Penguin Books, New York.
- Gould, S. J. , (2003), “Meşruiyet”, *Blackwell’in Siyaset Bilimi Ansiklopedisi II*, Ed. Vernon Bogdanor, Türkçeye Haz. Erhan Yükselci, Ümit Yayıncılık, Ankara.
- Gökçe, Orhan ve Şahin, Ali, (2002), “21. Yüzyılda Türk Bürokrasisinin Sorunları ve Çözüm Önerileri”, *Sosyal ve Ekonomik Araştırmalar Dergisi*, Selçuk Üniv. İİBF Yayını, Sayı:3.
- Göksu, Turgut ve Bilgiç, Veysel K. (2003) “Baskı Grupları ve Karar Alma Mekanizmasına Etkileri”, *AİD. , TODAİE Yayını*, C. 36(2).
- Gören, İ. (2000), “Kamu Mali Yönetiminin Yeniden Yapılandırılması ve Denetim”, *Parlamento ve Sayıştay Denetimi*, Tesev, İstanbul.
- Gunnel, John G. (1982), “The Technocratic Image and the Theory of Technocracy”, *Technology and Culture*, Vol. 23 (3), John Hopkins University Press and Shot, ss. 392-416
- Gültepe, N. (1999), “Osmanlılarda Bürokrasi, Merkezin Yönetimi, Osmanlı Teşkilatı”, *Osmanlı: Teşkilat*, (Edit. Güler Eren), C. 6, Yeni Türkiye Yayınları, Ankara.
- Gümüş, Burak, (2011), “Bürokratik Aygıt”, *Siyaset Biliminde Kuram-Yöntem-Güncel Yaklaşımlar*, (Edit. Baran Dural), Kriter Yayınları, İstanbul, ss. 68-83.
- Güran, Sait, (1980), *Memur Hukukunda Kayırma ve Liyakat Sistemleri*, İstanbul Üniv. Yayını, Fakülteler Matbaası, İstanbul.
- Güven, H. Sami, (1976), “İdare Siyaset İlişkileri ve Personel Yönetimi Açısından Önemi”, *AİD*, C. 9, S. 9, Mart.
- Griffith, Mark F. (1997), “John Locke’s Influence on American Government and Public Administration”, *Journal of Management History*, Vol. 3(3), MCB University Press, ss. 224-237.
- Habermas, Jurgen, (1973), *Legitimation Crisis*, Beacon Press, Boston.
- Habermas, Jurgen, (1973), *Toward a Rational Society*, Beacon Press, Boston.
- Habermas, Jurgen, (1992), *Rasyonel Bir Topluma Doğru*, (Çev. Ahmet Çiğdem ve Mehmet Küçük), Vadi Yayınları, Ankara.

- Hanioglu, Şükrü, (2013), "Kemalizmin Tarihi Kökenleri, Türkiye'de Demokrasi, İslam ve Laiklik, (der. Ahmet T. Kuru, Alfred Stepan), Bilgi Üniversitesi Yayınları, İstanbul, ss. 31-57.
- Haque, M. Samsul, (1994), "The Emerging Challenges to Bureaucratic Accountability: A Critical Perspective", Handbook of Bureaucracy, (Ed. Ali Farazmand), Marcel Dekker Inc. New York.
- Hayek, F. A. (1999), Kölelik Yolu, Çev. Turhan Feyzioğlu, Yıldırım Arslan, Liberte Yayınları, Ankara.
- Heady, Ferrel (2001), Public Administration: A Comparative Perspective, Sixth Edition, Marcell Dekker Inc.
- Heady, Ferrel, (1996), Public Administration: A Comparative Perspective, Fifth Edition, Marcell Dekker Inc.
- Heady, Ferrel, (1988), "The United States", Public Administration in Developed Democracies, (Edit. Donald C. Rowat), Marcel, Dekker, Nex York, s. 408.
- Heper, Metin, (1973), "Osmanlı-Türk Devletinde Bürokrasinin Siyasal Rolü: Kamu Yönetimi Kuramı Açısından Bazı Gözlemler", Amme İdaresi Dergisi, S. 6(2).
- Heper, Metin, (1977), Türk Kamu Bürokrasisinde Gelenekçilik ve Modernleşme, Boğaziçi Üniversitesi Yayınları, İstanbul.
- Heper, Metin, (1980), "Ekonomik ve Sosyal Gelişme Sürecinde Bürokrasi: Bir Tipoloji ve Bazı Düşünceler", Amme İdaresi Dergisi, TODAİE Yayını, S. 13(2).
- Heper, Metin, (1980), "Ekonomik ve Sosyal Gelişme Sürecinde Bürokrasi: Bir Tipoloji ve Bazı Düşünceler", Amme İdaresi Dergisi, C. 13(2).
- Heper, Metin, (1994), "Bureaucracy in the Ottoman-Turkish Polity", Handbook of Bureaucracy, (ed. Ali Farazmand), Marcel Dekker.
- Heper, Metin, (2011), Türkiye'nin Siyasal Hayatı, Doğan Kitap, İstanbul.
- Heper, Metin, (2012) Türkiye'de Devlet Geleneği, Doğubatı Yayınları, İstanbul.
- Heper, Metin, (2012a), "Osmanlı-Türk Devletinde Bürokrasinin Siyasal Rolü: Kamu Yönetimi Kuramı Açısından Bazı Gözlemler", Türkiye'de Kamu Yönetimi, (Editörler: Burhan Aykaç, Şenol Durgun, Hüseyin Yayman), Nobel Yayınları, Ankara.
- Hermet, Guy, (1999), "Diktatör/Diktatörlük", Blackwell'in Siyaset Bilimi Ansiklopedisi, Edit. Vernon Bogdanor, Türkçe yayına hazırlayan, Bülent Peker, Ümit Yayıncılık, Ankara.
- Heywood, A. (2011), Siyasetin Temel Kavramları, Çev. Hayrettin Özler, Adres Yayınları, Ankara.
- Heywood, A. (2014), Siyasi İdeolojiler, 8. Baskı, Liberte Yayınları, Ankara.

- Hill, Carolyn J. ve Laurence E. Lynn Jr. , (2008), *Public Management*, CQ Press, New York.
- Hodgetts, M. Richard, (1999), *Yönetim*, Çev. Canan Çetin, Esin C. Mutlu 2. Baskı, Beta Yayınları, İstanbul.
- Horkheimer, Max, (1972), *Critical Theory*, Perennial, New York.
- Hyden, G. , Court, J. , Mease, K. , (2003), "The Bureaucracy and Governance in 16 Developing Countries", *World Governance Survey Discussion Paper*, July 2003, Overseas Development Institute, <https://www.odi.org/sites/odi.org.uk/files/odi-assets/publications-opinion-files/4104.pdf> 16 01 2017. (Hyden vd.)
- DeSario, Jack ve Langton, Stuart, (1987), "Citizen Participation and Technocracy", *Citizen Participation in Public Decision Making*, (Ed. Jack DeSario, Stuart Langton), Greenwood Press. New York, 1987.
- Jackson, Michael, (2009), "Responsibility Versus Accountability in the Friedrich-Finer Debate", *Journal of Management History*, Vol. 15, No. 1.
- Jacoby, Henry, (1973), *The Bureaucratization of the World*, (Almancadan İngilizceye Çev. Eveline L. Kanes), University of California Press, London
- Jacoby, Henry, (1976), *The Bureaucratization of the World*, University of California Press Ltd. , London.
- Jonhson, Laure M. Bagby ve Franke, James L. (2001), "Escape From Politics:Philosophic Foundations of Public Administration", *Management Decision* MCB University Press. , 39(8), ss. 623-633.
- Kaboğlu, İbrahim Ö. (1996), *Özgürlükler Hukuku*, Bilim Dizisi, Afa Yayınları, Üçüncü Baskı, İstanbul.
- Kaboğlu, İbrahim Ö. (2012),*Anayasa Hukuku Dersleri*, 8. Baskı, Legal Yayıncılık, İstanbul.
- Kahraman, Hasan, B. (2007), *Türk Sağı ve AKP*, Agora Kitaplığı, İstanbul.
- Kahraman, Hasan, B. (2008), *Türk Siyasetinin Yapısal Analizi-I*, Agora Kitaplığı, İstanbul.
- Kalabalık, Halil, (2004), *İnsan Hakları Hukuku*, Değişim Yayınları, s. 238.
- Kapani, Münci, (2000), *Politika Bilimine Giriş*, Bilgi Yayınevi, 12. Basım, İstanbul.
- Karatepe, Şükrü, (2009), *Darbeler, Anayasalar ve Modernleşme*, İz Yayıncılık, İstanbul.
- Karkın, Naci, (2015) "Kamu Değeri Kavramı ve Kamu Değeri Yönetiminin Kamu Yönetimi Kuramındaki Yeri", *Kamu Yönetiminde Paradigma Arayışları*, (Edit. Özer Köseoğlu, Mehmet Zahid Sobacı,) Dora Yayınları, Bursa, ss. 249-273.

- Karpat, Kemal (2009), *Osmanlı'dan Günümüze Elitler ve Din*, Timaş Yayınları, 3. Baskı, İstanbul.
- Karpat, Kemal (2012), *Kısa Türkiye Tarihi:1800-2012*, Timaş Yayınları, İstanbul.
- Karpat, Kemal (2010), *Türk Demokrasi Tarihi: Sosyal, Kültürel, Ekonomik Temeller*, Timaş Yayınları, İstanbul.
- Kasper, Wolfgang (2004), "John Locke:Özgürlük Filozofu", *Liberal Düşünce Dergisi*, Yıl:9, Sayı:36, ss. 289-291.
- Kazancı, Metin (2003), "Kırtasiyecilik ve Kamu Yönetimi", *AİD, TODAİE Yayını*, C. 36(2).
- Kazancı, Metin, (1972), "Teknokrat Tanımı Üzerine Bir İnceleme", *AİD, TODAİE Yayını*, C. 5(4).
- Kekevi, Serkan, (2015), "İlk Uygarlıklarda Siyasi Düşünce", *Siyasal Düşünceler Tarihi*, (Edit. Önder Kutlu, Betül Karagöz Yerdelen), Lisans Yayınları, İstanbul.
- Kennedy, W. V. (1987), "Environmental Impact Assesment and Bilateral Development Aid:An Overview", *Environmental Impact Assesment: Theory and Practice*, (ed. P. Wathern), Unvin Hyman Publishers, London.
- Kışlalı, Ahmet Taner, (1987), *Siyaset Bilimi*, AÜBYYO Yayınları, Ankara, 1987, s. 259.
- Kickert, W. (1997), "Public Management in the United States and Europe", *Public Management and Administrative Reform in Western Europe*, (Ed. W. Kickert), Edward Elgar Publishing, USA.
- Koçak, Mustafa, (2006), *Devlet ve Egemenlik*, Seçkin Yayınları, Ankara.
- Koontz, H. ve O'Donnel, C. (1959), *Principles of Management*, Mc Graw-Hill Book Company, New York.
- Koven, Steven G. (1994), " The Bureaucracy-Democracy Conundrum: A Contemporary Inquiry into the Labyrinth", *Handbook of Bureaucracy*, (Ed. Ali Farazmand), Marcel Dekker Inc. New York.
- Köseoğlu, Özer ve Sobacı, Mehmet Zahid, (edits.), (2015), *Kamu Yönetiminde Paradigma Arayışları*, Dora-Bursa.
- Krislov, Samuel ve Rosenbloom, David H. (1981), *Representative Bureaucracy and the American Political System*, Preager, New York, 1981.
- Kuru, A. T. ve Stepan, A. (Derleme),(2013), *Türkiye'de Demokrasi, İslam ve Laiklik*, Bilgi Üniversitesi Yayınları, İstanbul.
- Kuru, A. T. , (2013), "Türkiye'de Askeri Vesayetin Yükseliş ve Düşüşü: İslamcılık, Kürtçülük ve Komünizm Korkuları", *Türkiye'de Demokrasi, İslam ve Laiklik*, (Der. Kuru, A. T. ve Stepan, A.), Bilgi Üniversitesi Yayınları, İstanbul, ss. 139-159.

- Kuzu, Burhan, (1985)“Kamu Yönetiminde Baskı Gruplarının Rolü ve Ülke-
mizdeki Duruma Kısa Bir Bakış”, İÜHFD. , C. 51, Sayı:1-4, İstanbul.
- Larsen, Øjvind, (2000), Administration, Ethics and Democracy, Ashgate
Publishing Company, Burlington.
- Lewis, Bernad, (1984), Modern Türkiyenin Doğuşu, Çev. Metin Kıratlı, Türk
Tarih Kurumu Basımevi, Ankara.
- Lewis, Bernard, (2003), Demokrasinin Türkiye Serüveni, Yapı Kredi Yayın-
ları, 2. Baskı, İstanbul.
- Linz, Juan J. (2012), Totaliter ve Otoriter Rejimler, Çev. Ergün Özbudun, 3.
Baskı, Liberte Yayınları, Ankara.
- Lipow, Arthur (1996), Political Parties and Democracy, Pluto Press, London.
- Locke, John, (2012), Yönetim Üzerine İkinci İnceleme, (Çev. Fahri Bakırcı),
Ebabel Yayınları, İkinci Baskı, Ankara.
- Macfie, A. L. (2003), Osmanlının Son Yılları: 1908-1923, Kitap Yayınevi,
İstanbul.
- Mağcupyan, Etyen (1996), Osmanlı’dan Postmoderniteye, Yol Yayınları,
İstanbul.
- Mağcupyan, Etyen, (2016), “AK Parti’nin Bürokrasi Sınavı”, Karar Gazetesi,
24 10 2016.
- Mağcupyan, Etyen, “Çamurun İçinde Şeffaflaşma”, Zaman Gazetesi, 27
Şubat 2014.
- Marcuse, Herbert, (1986), Tek Boyutlu İnsan, Çev. Aziz Yıldırım, İdea
Yayınları, İstanbul.
- Medvedev, R. (1981), Leninism and Western Socialism, Verso Edition and
New Left Books, London.
- Mesthene, Emmanuel G. (1970) Technological Change: Its Impact on Man
and Society, Harward University Press. , Cambridge.
- Meynaud, Jean, (1969), Technocracy, Free Press, New York.
- Mihçioğlu, Cemal, (2012), Kamu Yönetiminde Reform”, Türkiye’de Kamu
Yönetimi, (edits. Burhan Aykaç, Şenol Durgun, Hüseyin Yayman), 2.
Basım, Nobel, Ankara.
- Mill, J. S. (1989), On Liberty, Cambridge University Press, Cambridge.
- Mises, Ludvig von, (2000), Bürokrasi, Çev. Feridun Ergin, İkinci Baskı,
Liberte Yayınları, Ankara.
- Mises, Ludvig von, (2010), Bürokrasi, Çev. Feridun Ergin, Üçüncü Baskı,
Liberte Yayınları, Ankara.
- Mosca, Gaetano, (1939), The Ruling Class, Trans. Hannah D. Kahn, McGraw
Hill Book Company, New York, s. 50; <https://archive.org/details/rulingclass031748mbp/19012016>.
- Mouzelis, N. P. (2003), Örgüt ve Bürokrasi, (Çev. Bahadır Akın), Çizgi Ya-
yınları, Konya.

- Muharrem, Sevil, (1999), *Türkiye’de Modernleşme ve Modernleştiriciler*, Vadi Yayınları, Ankara.
- Nelkin, Dorothy, (1981), “Science and Technology Policy and the Democratic Process”, *Technology and Man’s Future*, (Ed. Albert Teich,), St. Martin’s Press, New York, 1981.
- Niskanen, W. A. (1973), *Bureaucracy: Servant or Master?*, The Institute of Economic Affairs, London.
- OECD, *Public Management Development Survey*, 1995,1997.
- Okandan, R. Galip, (1968), *Umumi Amme Hukuku*, Fakülteler Matbaası, İstanbul.
- Oktaç, Cemil (1997), *Siyasal Sistem ve Bürokrasi*, Der Yayınları, İstanbul.
- Oktaç, Cemil (2009), *Siyaset Bilimi İncelemeleri*, Alfa Yayınları, İstanbul.
- Oktaç, Cemil, (1983), *Yükselen İstemler Karşısında Türk Siyasal Sistemi ve Kamu Bürokrasisi*, İÜ. Siyasal Bilgiler Fakültesi Yayını, İstanbul.
- Oszlak, Oscar, (2010), “Devlet Bürokrasisi, Siyaset ve Politikalar”, *Siyaset Sosyolojisi*, (Edit. Thomas Janoski, Robert Alford, Alexander Hicks, Mildred A. Schwarts), Phoenix Yayınları, Ankara, ss. 525-550.
- Önder, Özgür, (2013), *Türk Bürokrasisi ve Bürokratik Elitizm*, Otorite Yayınları, Ankara.
- Örnek, Acar, (1975), *Siyasal Açından Teknokrasi Üzerine Teorik Bir İnceleme*, (Yayınlanmamış Doçentlik Tezi), İstanbul.
- Özbudun, Ergun, (2013), *Türk Anayasa Hukuku*, Yetkin Yayınları, Ankara.
- Özbudun, Ergun (2013a), “Türkiye: Çoğulcu Toplum ve Tekçi Devlet”, *Türkiye’de Demokrasi, İslam ve Laiklik*, (Der. Ahmet T. Kuru, Alfred Stepan, Bilgi Üniv. Yayınları, İstanbul, ss. 59-89.
- Özbudun, Ergun, (2013b), “Türk Anayasa Mahkemesi ve Siyasal Kriz”, *Türkiye’de Demokrasi, İslam ve Laiklik*, (der. Ahmet T. Kuru, Alfred Stepan), Bilgi Üniv. Yayınları, İstanbul, ss. 161-176.
- Özcan, Ahmet, (2001), *Derin Devlet ve Muhalefet Geleneği*, Bakış Yayınları, 3. Baskı, İstanbul.
- Özdemir, Hüseyin, (2013), *Osmanlı Devletinde Bürokrasi*, ÖKM Yayınları, Konya.
- Hüseyin Özdemir, (2001), *Osmanlı Devletinde Bürokrasi*, Okumuş Adam Yayınları, İstanbul.
- Özdemir, Hikmet, (2004), “Sivil-Asker İlişkileri ve Türkiye Deneyimi”, 80. Yılında Türkiye Cumhuriyeti ve Demokrasi, (Edit. Yonca Anzerlioğlu, Yasemin Doğaner, Saime Selenga Gökğöz, Hacettepe Üniversitesi Yayınları, ss. 107-127.
- Özer, Mehmet Akif, (2012), *Yönetim Guruları*, Gazi Kitabevi, Ankara.
- Özgül, Hüseyin ve Öztepe, M. Cigeroğlu, (2015), “Amerikan Yeni Kamu Yönetimi Hareketi: Sosyal Adalet ve Hakkaniyet Odaklı Bir Kamu

Yönetimi Arayışı”, Kamu Yönetiminde Paradigma Arayışları, ss. 97-127.

- Öztekın, Ali, (2014), *Siyaset Bilimine Giriş*, Siyasal Kitabevi, Ankara.
- Öztürk, Namık Kemal ve Bayram, Pınar, (2015), “Osmanlı Devletinde Tanzimat Dönemi İdari Reformlarının 19. Yüzyıl Romanlarına Yansımaları” *Türk İdare Dergisi*, S. 480, Haziran 2015.
- Öztürk, Namık Kemal (2015a), *Yönetim: Temel Kavramlar ve Uygulamalar*, Paradigma Akademi Yayınları, Çanakkale.
- Öztürk, Namık Kemal , (2015), *Anayasa ve Devlet*, Albi Yayınları, İzmir.
- Öztürk, Namık Kemal ve Kurt, Hüseyin, (2015), “Amerikan Başkanlık Sistemi”, *Başkanlık Sistemi*, (Edit. Bayram Coşkun, Murat Aktaş), Liberte Yayınları, Ankara.
- Öztürk, Namık Kemal, (1994a), “Yeni Yönetim Paradigması, Amme İdaresi Dergisi, C. 26(4), TODAİE Yayını, Ankara.
- Öztürk, Namık Kemal, (1994), *Siyasal Kararların Alınmasında Teknokratların Etkisi*, Dokuz Eylül Üniv. Sosyal Bilimler Enstitüsü, Kamu Yönetimi Anabilim Dalı, Yayınlanmamış Doktora Tezi.
- Öztürk, Namık Kemal, (1997), “Teknokrasiğin Potansiyel Tehlikeleri ve Demokrasi”, *Amme İdaresi Dergisi*, 30(2).
- Öztürk, Namık Kemal, (2002), “Bağımsız İdari Otoriteler Daha Demokratik Olabilir mi?”, *Liberal Düşünce*, Yıl:7, Sayı:27.
- Öztürk, Namık Kemal, (2006), “Bürokratik Devletten Etkin Yönetime Geçiş: İyi Yönetim”, *Kurumsal Devlet Yönetimi*, (Edit. C. C. Aktan), SPK Yayını, No. 197.
- Öztürk, Namık Kemal, (2013), “Etik ve Kamu Yönetimi”, *Kamu Yönetiminde Çağdaş Yaklaşımlar*, (Edits: Asım Balcı, Ahmet Nohutçu, Namık Kemal Öztürk, Bayram Coşkun), Seçkin Yayınları, Üçüncü Baskı, Ankara.
- Öztürk, Namık Kemal, (2004), “Devlet Yönetiminde Etkinlik ve Türkiye”, *Türk İdare Dergisi*, Yıl:76, S:442, Mart, Ankara.
- Parla, Taha (1986), *Türkiye'nin Siyasal Rejimi*, Onur Yayınları, İstanbul.
- Parlak, Bekir, (2011), *Kamu Yönetimi Sözlüğü*, MKM Yayınları, Bursa.
- Parsons, T. (1964) *Essays in Sociological Theory*, The Free Press, Glencoe, III, s. 38-40.
- Peters, B. Guy, (2010), *The Politics of Bureaucracy*, Routledge, London.
- Pfiffner, James, (1987), “Political Appointees and Career Executives: The Democracy-Bureaucracy Nexus in the Third Century”, *Public Administration Review*, 47(1).
- Piciotto, R. , ve Weaving, R. “A New Project Cycle for the World Bank?”, *Finance and Development*, December, 1994

- Pickle, Viktor J. (1986), "Ombudsman ve Yönetimde Reform", *Amme İdare-si Dergisi*, (Çev. Turgay Ergun), C. 19(4).
- Pierson, Christopher, (2014), *Modern Devlet*, Çev. Neşet Kutluğ, Burcu Erdoğan, Çiviyazıları Yayınevi, 2. Baskı, İstanbul.
- Pinchot, Gifford ve Pinchot, Elizabetht, (1993), *The End of Bureaucracy and The Rise of Intelligent Organisation*, Berret-Koehler Publishers, San Francisco.
- Poggi, Gianfranco, (2008), *Devlet: Doğası, Gelişimi ve Geleceği*, Bilgi Üniversitesi Yayınları, İstanbul.
- Riggs, Fred W. (1981), "Cabinet Ministers and Coup Groups: The Case of Thailand", *International Political Science Review*, 2(2).
- Riggs, Fred W. (1994), "Bureaucracy: A Profound Puzzle for Presidentialism", *Handbook of Bureaucracy*, Ed. Ali Farazmand, Marcel Dekker Inc. New York.
- Riggs, Fred W. , (1979), "Shifting Meanings of the Term Bureaucracy" *International Social Science Journal*, 1979, Vol:XXXI, No:4. Bkz. <http://unesdoc.unesco.org/images/0003/000366/036645eo.pdf>
- Robbins, S. P. ve Coulter, M. (2007), *Management*, 9th. Ed. Prentice Hall, New Jersey.
- Rodee, C. C. , Anderson, T. J. , Christol, C. Q. , Greene, T. H. (1983), *Introduction to Political Sciences Fourth Edition*, Mc Graw Hill International Edition.
- Romzek, Barbara S. ve Dubnick, Melvin J. (1987), "Accountability in the Public Sector: Lessons From the Challenger Tragedy", *Public Administration Review*, Vol. 47, No. 3, May-June, ss. 227-238.
- Romzek, S. (2000) "Dynamics of Public Sector Accountability in an Era of Reform", *International Review of Administrative Sciences*, Vol, 66, March, ss. 21-44.
- Roskin, M. G. , Cord, R. L. , Medeiros, J. A. (2013), *Siyaset Bilimi, Liberte Yayınları*, Birinci Basım, Ankara (Roskin vd).
- Roskin, Michael G. , Cord, Robert L. , Medeiros, James A. , Jones, Walter S. (1991), *Political Science: An Introduction*, Prentice Hall Inc. New Jersey, s. 197.
- Rowat, Donald C. (1988), "Comparisons and Trends", *Public Administration in Developed Democracies: A Comparative Studies*, Edit. Donald C. Rowat, Marcel Dekker, New York,
- Sakal, Mustafa, (1995), *Politik Karar Alma Sürecinde Bürokrasi Bütçe Büyüklüğü İlişkisi*, Yayınlanmamış Doktora Tezi, D. E. Ü. S. B. E. Maliye Anabilim Dalı, İzmir 1995.
- San, Coşkun, (1971), *Max Weber'de Hukukun ve Meşru Otoritenin Sosyolojik Analizi*, Sevinç Matbaası, Ankara.

- Sander, Oral, (2015), *Siyasi Tarih*, 29. Baskı, İmge Kitabevi, Ankara.
- Saran, Ulvi (2004), *Kamu Yönetiminde Yeniden Yapılanma Kalite Odaklı Bir Yaklaşım*, Atlas Yayınları, Ankara.
- Sauvy, Alfred, (1975), *Bürolar ve Bürokrasi*, Çev. Yıldızhan Yayla, Gelişim Yayınları, İstanbul.
- Schulze, Hagen, (2005), *Avrupa'da Ulus ve Devlet*, (Çev. Timuçin Binder), Literatür Yayınları, İstanbul.
- Shaw, Stanford (1994), *Osmanlı İmparatorluğu ve Modern Türkiye*, Birinci Cilt, E Yayınları, İstanbul.
- Smith, B. C. (1988), *Bureaucracy and Political Power*, St. Martin's Press, New York.
- Sözen, Yunus (2015), "Siyasi Rejimler: Demokrasiler ve Diğer Sistemler", *Karşılaştırmalı Siyaset: Temel Konular ve Yaklaşımlar*, (Edit: Sabri Sayarı ve Hasret Dikici) İstanbul Bilgi Üniversitesi Yayınları, 3. Baskı, ss. 45-75
- Stephans, O. H. Jr. Ve Scheb, John II. (2008), *American Constitutional Law*, Vol. 1. Fourth Edition, Thomson, Wadsworth.
- Şahin, Mustafa Ozan, (2015), "Eski Yunanda Siyasi Düşünce", *Siyasal Düşünceler Tarihi*, (Edit. Önder Kutlu, Betül Karagöz Yerdelen), Lisans Yayınları, İstanbul, ss. 49-80.
- Şahin, Sevil, (2015), "Roma'da Siyasal Düşünce", *Siyasal Düşünceler Tarihi*, (Edit. Önder Kutlu, Betül Karagöz Yerdelen), Lisans Yayınları, İstanbul.
- Şaylan, Gencay (1972), "Türkiye'de ve Yabancı Ülkelerde Yüksek Memurlar Sorunu", *AİD, TODAİE Yayını*, S. 5(1), s. 48-52.
- Şaylan, Gencay (1979), "Bürokratik Sistemlerde Yönetime Katılma Olgusu ve Yapısal Sınırlılıklar", *Amme İdaresi Dergisi, TODAİE Yayını*, Ankara, Sayı:12(2).
- Şaylan, Gencay, (2012), "Bir Yapısal Değişim Sorunu Olarak Yönetim Reformu", *Türkiye'de Kamu Yönetimi*, (edit. Burhan Aykaç, Şenol Durgun), Hüseyin Yayman, 2. Basım, Nobel, Ankara
- Şenel, Alaeddin (1995), *Siyasal Düşünceler Tarihi*, Bilim ve Sanat Yayınları, Ankara.
- Şener, Hasan Engin ve Özcan, Kerim (2015), "Post-Yapısalcılıktan Post-Modernizme: Kamu Yönetiminde Yeni Perspektifler", *Kamu Yönetiminde Paradigma Arayışları*, (Edit. Özer Köseoğlu, Mehmet Zahid Sobacı,) Dora Yayınları, Bursa, ss. 11-45.
- Tanör, B. ve Yüzbaşıoğlu, N. (2012), *Türk Anayasa Hukuku*, Beta, İstanbul.
- Tataroğlu, Muhittin, (1997) *Türkiye'de 12 Eylül 1980 Sonrası Siyasal İktidar Bürokrasi İlişkileri*, Doktora Tezi (Yayınlanmamış), DEÜ. Sosyal Bilimler Enstitüsü, Kamu Yönetimi Anabilim Dalı, İzmir.

- Tataroğlu, Muhittin, (2006), "Parlamentar ve Başkanlık Sistemlerinde Siyasi İktidar ve Burokrasi İlişkileri ve T0rkiye Açısından Bir Değerlendirme", Y0netim ve Ekonomi, C:13(1), Celal Bayar 0niv. İİBF Dergisi.
- Tataroğlu, Muhittin, (2016a), "Cumhuriyetten G0n0m0ze T0rk Burokrasi-si", D0nden Bug0ne T0rkiye'nin Toplumsal Yapısı, (Edit. Mehmet Zincirkıran), Dora Yayınları, Bursa.
- Tataroğlu, Muhittin, (2016b), "Y0r0tmede Etkinlik Bakımından Başkanlık Sisteminin Değerlendirilmesi", Ekonomi ve Y0netim Araştırmaları Dergisi, Muğla Sıtkı Koçman 0niv. İİBF. Yayını, C. 5(1).
- Terzi, Mehmet Akif (2012), T0rk Devlet Geleneğinde Burokrasi ve Memur, Kamu Sen Yayını, Sistem Ofset, Ankara.
- Thompson, D. F. (1983), "Bureaucracy and Democracy", Democratic Theory and Practice,(Ed. G. Duncan), Cambridge University Press, New York.
- Tilly, Charles, (2001), Zor, Sermaye ve Avrupa Devletlerinin Oluşumu, ev. Kudret Emiroğlu, İmge Kitabevi, Ankara.
- Tily, Charles, (2014), Demokrasi, ev. Ebru Arıcan, Phoenix, Ankara.
- Toffler, Alvin, (1981), 00nc0 Dalga, (ev. Ali Seden), Altın Kitaplar, İstanbul.
- Toffler, Alvin, (1992), Yeni G0ler Yeni şoklar, (ev. Belkıs orakı), Altın Kitaplar, İstanbul.
- Tokmak, Meriç, (2014), Jean-Jacques Rousseau'nun Siyasal Ontolojisinde Demokrasi ve Totalitarizm Sorunsalı, Yayınlanmamış Y0ksek Lisans Tezi, Muğla Sıtkı Koçman 0niv. Sosyal Bil. Enstit0s0 Kamu Y0netimi Anabilim Dalı.
- Topaca, Mehmet, (2014) "Hukuki Temel ve Uygulama Bakımından T0rkiye'de Bakan Yardımcılığı", T0rk İdare Dergisi, S. 479, Yıl:86.
- Tosun, G. E ve Tosun, T. (1999), Başkanlık ve Yarı Başkanlık Sistemleri, Alfa Yayınevi, İstanbul.
- Tunaya, Tarık Zafer, (1980), Siyasal Kurumlar ve Anayasa Hukuku, İstanbul, 1980.
- Tunç, Ahmet (2015), "Eski Yunan ağdaşı Uygarlıklarda Siyasi D0ř0nce", Siyasal D0ř0nceler Tarihi, (Edit. 0nder Kutlu, Bet0l Karag0z Yerdelen), Lisans Yayınları, İstanbul.
- Turan, İlter, (2012) "T0rk Burokrasisinde S0reklilik ve Değişim", T0rkiye'de Kamu Y0netimi, (Edit0rler: Burhan Aykaç, şenol Durgun, H0seyin Yayman), Nobel Yayınları, Ankara.
- Turhan, Mehmet, (1991), Siyasal Elitler, G0ndoğan Yayınları, Ankara.
- Tutum, Cahit, (1976), "Y0netimin Siyasallaşması ve Partizanlık", AİD, TODAİE Yayını, C. 9(4).

- Tutum, Cahit, (1980), "Türk Personel Sisteminin Sorunlarına Genel Bir Yaklaşım", AİD, TODAİE Yayını, C. 13(3).
- Tutum, Cahit, (2012), "Kamu Yönetiminde Yeniden Yapılanma", Türkiye'de Kamu Yönetimi, (edits. Burhan Aykaç, Şenol Durgun, Hüseyin Yayman), 2. Basım, Nobel, Ankara,
- Türköne, M. (2014), Siyaset, Etkileşim Yayınları, İstanbul, s. 50.
- Tüsiad (2006), "Türk Demokrasisinde 130 yıl:1876-2006", Haz. Zafer Üskül, TÜSİAD Yayını, İstanbul.
- Uçman, Hamit, (2014), Türkiye'de Bürokrasi ve Siyaset, Alter Yayınları, Ankara.
- Uygun, Oktay, (2014), Demokrasi: Tarihsel, Siyasal ve Felsefi Boyutlar, On iki Levha Yayınları, İstanbul.
- Üstüner, Yılmaz, (2012), "Kamu Yönetimi Disiplininde Kimlik Sorunsalı", Türkiye'de Kamu Yönetimi, (edit. Burhan Aykaç vd.), 2. Basım, Nobel, Ankara
- Weber, Max, (1986), Sosyoloji Yazıları, Hürriyet Vakfı Yayınları, İstanbul.
- Weber, Max, (2005), Bürokrasi ve Otorite, Adres Yayınları, İstanbul.
- West, William F. (1995), Controlling the Bureaucracy, M. E. Sharpe, England.
- Woods, Ngaire, (1999), "Good Governance in International Organization", Global Governance, Boulder, Jan-Mar, Vol. 5, Iss. 1.
- Yalçındağ, Selçuk (1970), "Kamu Yönetim Sistemimizin Tarihsel Evrimi Üzerine Notlar", Amme İdaresi Dergisi, TODAİE Yayını, Sayı:3 (2).
- Yardley, David, (2003), "Ombudsman", Blackwell'in Siyaset Bilimi Ansiklopedisi II, Ed. Vernon Bogdanor, Ümit Yayıncılık, Ankara.
- Yayla Atilla, (2014), Karşılaştırmalı Siyasal Sistemler, Liberte, Ankara.
- Yayla, Atilla (1998), Siyaset Teorisine Giriş, Siyasal Kitabevi, Ankara.
- Yazıcı, Serap, (2012), Demokratikleşme Sürecinde Türkiye, 2. Baskı, İstanbul Bilgi Üniversitesi Yayınları, İstanbul.
- Yenilmez, Muammer, (2007), Türkiye'de Mühendisler ve Siyaset, Ankara Üniv. Sosyal Bilimler Enstitüsü Kamu Yönetimi Anabilim Dalı Yüksek Lisans Tezi, Ankara.
- Yıldırım, Murat, (2010), E-Devlet ve Yurttaş Odaklı Kamu Yönetimi, Nobel Yayınları, Ankara.
- Yüzbaşıoğlu, Necmi, (2008), Anayasa Hukuku El Kitabı, Beta Yayınları, 2. Baskı.
- Zengin, Ozan, (2015), "Eleştirel Kamu Yönetimi: İşletmeciliği Dengeleme Çabasında Bir Eleştiri Pratiği", Kamu Yönetiminde Paradigma Araştırmaları, (Ed. Özer Köseoğlu, M. Zahid Sobacı), Dora, Bursa, ss. 47-74.
- Zürcher, Erik Jan (2000), Modernleşen Türkiye'nin Tarihi, İletişim Yayınları, İstanbul.